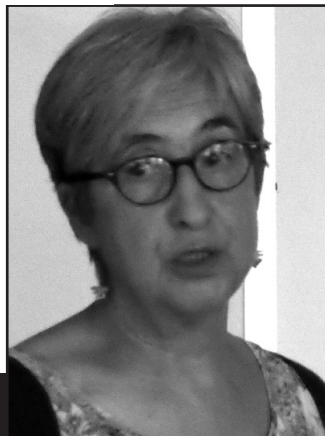

La petjada ecològica a Andorra: algunes reflexions relacionades amb l'economia circular

Anna RIBERAYGUA i MONTAGUT

El concepte *economia circular* apareix sota el paraigua de la sostenibilitat, com una de les formes per avançar cap a models més sostenibles. I és aquí on situem aquesta comunicació. La sostenibilitat no és un concepte nou. Podríem dir que des de finals dels anys 60 en parlem, arreu del món i també a Andorra, i s'han aconseguit fites importants. Per posar-ne alguns exemples des d'una mirada àmplia: el 1980 es va utilitzar per primera vegada el terme *economia circular*; el 1992 es va celebrar la Cimera de la Terra i es va popularitzar l'Agenda 21; el 2003 a Andorra, i de la mà de l'Associació per a la Defensa de la Natura (ADN), es publiquen les 120 *propostes per una Andorra Sostenible*; el 2004, de la mà d'ADN també, es publica el primer càlcul de la petjada ecològica d'Andorra; i el 2008 el segon càlcul de la petjada ecològica amb una adaptació a les especificitats d'Andorra; el 2018 la Comissió Europea publica *Hacia una economía circular: un programa de cero residuos para Europa*, i finalment, del 2015-2030 les Nacions Unides han definit els 17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS).

Amb més de 50 anys, per tant, hem creat un concepte nou, la sostenibilitat. Hem dedicat esforços a entendre'l i dotar-lo de contingut, a divulgar-lo i finalment, l'hem concretat en accions.

Però, realment, alguna cosa ha canviat ?

L'economia circular convida a deixar enrere el model lineal en què es basa l'economia actual i a imitar un model de cicle ecològic. Això suposa canviar el model de producció i consum. Suposa noves situacions i assumir reptes a tots els nivells. Suposa, com diu Ramon Folch, (...) "dissenyar una nova manera de ser i de fer -una nova cultura (...)".

És en aquest context que la petjada ecològica, indicador simplificat de sostenibilitat, ens serveix per entendre i comunicar si el nostre model de vida és sostenible a diferents escales: individual, de poble, de país, del món. És un indicador gràfic comparable en què es tradueix tot a un sol número expressat en ha globals per habitant.

Es basa a calcular la superfície de terreny que necessitem per mantenir un determinat nivell de vida, és a dir, per produir tots els recursos que necessitem per viure com vivim (fusta, aliments, teixits, energia...) i per absorbir els residus i la contaminació que es deriva d'aquest consum de recursos. Permet calcular, a més, el dèficit ecològic com la distància que hi ha entre allò que un territori és capaç de produir i allò que necessitem per mantenir el model de vida en aquest territori. El 2004 i el 2008, l'Associació per a la Defensa de la Natura (ADN) va calcular que la petjada ecològica d'Andorra, amb el càlcul estàndard i l'adaptat, era:

	estàndard	adaptat
el 2004	4.77 gha/hab	4,15 gha/hab
el 2008	5.16 gha/hab	4.56 gha/hab

Global (mundial) l'any 2008: 2,7 gha/ha

Les conclusions van ser que el model de desenvolupament andorrà era insostenible ja que la població d'Andorra requeria una àrea 13 vegades més gran que la seva superfície política (amb dades del 2008) per produir els recursos que consumia i absorbir els residus i la contaminació que produïa. Per al 2008, la petjada ecològica mitjana mundial era de 2,7 hectàrees globals per habitant (WWF, 2008), i la d'Andorra era de les més elevades de totes les que s'havien calculat aleshores a Europa, per sobre de França, Portugal i Catalunya, però per sota d'Espanya.

Constatem també que la petjada ecològica, global, al món, s'ha anat estabilitzant, però la capacitat bioproductiva ha anat baixant, per tant el dèficit ecològic cada cop és més gran. Per tant, constatem que després de 50 anys parlant de sostenibilitat, l'impacte en el medi no ha canviat, sinó que ha empitjorat.

En tot aquest context, i per acabar, voldríem compartir algunes reflexions:

- En una economia circular si només ens fixem en la producció i el reciclatge no hi ha el perill que continuem consumint com fins ara? Seria sostenible? Seria una falsa il·lusió?
- Fins on estem disposats a canviar la forma de vida i de consumir?
- Com articulem l'economia circular amb les fronteres polítiques? A quina escala té sentit parlar de sostenibilitat?
- Com podem garantir planificacions a llarg termini més enllà dels cicles polítics?
- Un país com Andorra amb tants pocs recursos pot ser sostenible?
- Quina pot ser la contribució d'Andorra a la sostenibilitat global? Potser la qualitat versus la quantitat?

Anna Riberaigua i Montagut,
llibretera i expresidenta d'ADN
www.adn-andorra.org